

щоб сама система управління та її організація відповідали висунутим вимогам, оскільки державні органи служать ланкою в ланцюжку взаємозв'язку в складній системі «суспільство - навколишнє середовище - державна екологічна політика».

В процесі реорганізації державних екологічних органів повинні дотримуватися наступні основні принципи управління: забрудник платить в розмірах, забезпечуючи ліквідацію наслідків забруднення; обережність - обмеження використання технологій, наслідки яких для здоров'я людини і довкілля недостатньо ясні; презумпція винності технологій - користувачі і розповсюджувачі нових технологій і продуктів повинні довести їх екологічну прийнятність; раціональне використання відновлених ресурсів – темпи та масштаби використання прісної води, родючості ґрунтів, живих природних ресурсів повинні відповідати темпам їх відновлення; мінімізація вилучення невідновлених природних ресурсів – темпи використання невідновлених природних ресурсів повинні відповідати темпам розробки їх стійкої відновленої заміни [6, с.5]; принцип розділення господарсько-експлуатаційних і контрольно-наглядових функцій; принцип недопущення дублювання функцій; принцип обліку суперечливих інтересів та принцип співучасті громадськості [7].

Таким чином, створення ефективного механізму управління якістю навколишнього середовища можливе лише за умови реалізації інституційних основ, які передбачають, по-перше, постановку як основну мету не лише усунення, але і запобігання зовнішнім ефектам; по-друге, орієнтацію на ширший обхват інститутів, використовуваних як джерела інструментарію управління; по-третє, орієнтацію не на заборони або жорстке вхідне регулювання господарської діяльності, а на грамотну її організацію, можливість якої визначається вдосконаленням методів управління природокористуванням [5].

В свою чергу інституціональні основи в регулюванні якості навколишнього середовища реалізуються в розробці і вживанні власне інституційних методів, а також в створенні інституційних умов для максимально ефективного вживання існуючих методів. Таким чином, успішність процесу управління, що виникають у сфері природокористування, в значній мірі визначається ефективністю інституційної системи.

#### **Література**

1. Александров И.А. Институциональные аспекты управления природопользованием /И.А. Александров, М.Ю. Тарасова/ *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 34 – 2 (138).* – Донецьк: ДонНТУ, 2008, с. 4-11
2. Веклич О.О. Формування економічного механізму сталого розвитку України// О.О. Веклич - *Вісник НАНУ.* – 2000. №2. – с.3-16.
3. Синякевич І.М. Концепція щодо формування системи інструментів національної екологічної політики [Текст] / І. Синякевич // *Економіка України.* – 2002. – № 7. – С. 70–77.
4. Харичков С.К. Экономико-экологические основы регионального природопользования и развития./Буркинский Б.В., Степанов В.Н., Харичков С.К. // – *Одесса: Феникс, 2005.* – 575с.
5. Экономические основы интернализации внешних эффектов в природопользовании: автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра экон. наук: специальность 08.00.05 (Экономика и упр. нар. хоз-вом) / Овчинникова Наталья Владимировна; [С.-Петербург. гос. ун-т экономики и финансов]. - Санкт-Петербург: 2007. - 39 с.: ил.; 21 см.
6. Матвеев А.В. Управление охраной окружающей средой / А.В. Матвеев// - *СПбГУАП. СПб, 2003.* – 112с.
7. Гусев А.А. Институциональная поддержка торговли квотами на выбросы парниковых газов в соответствии с требованиями Киотского протокола/А.А. Гусев// *Экономика природопользования.* - 2003. - № 4. - С. 80-87.

**Олексій КРАСНОРУЦЬКИЙ**

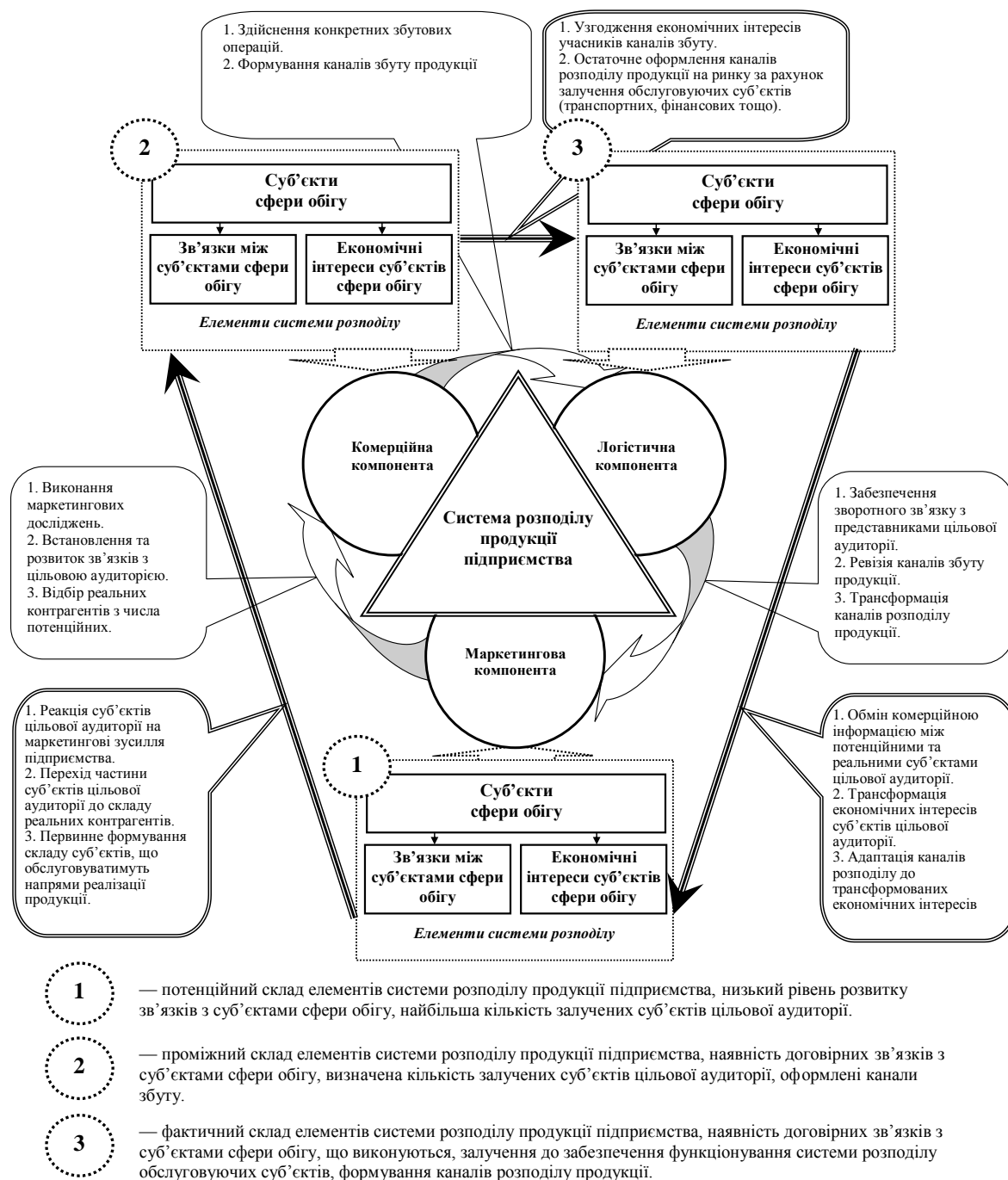
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ РОЗПОДІЛУ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Елементами системи розподілу продукції підприємства на ринку є сукупність операторів ринку, зв'язків між ними та їх економічних інтересів. Втім, відношення вказаних елементів до абстрактного підприємства, яке постачає продукцію, передбачає здійснення останнім певного управлінського, організаційного та економічного впливу на вказані елементи. При цьому елементи системи розподілу продукції підприємства можна класифікувати, як комерційну, логістичну та інформаційну (маркетингову) компоненти (рис. 1). В свою чергу комерційну та логістичну компоненти можна розглядати в якості інструментарію реалізації збутової політики підприємства, які залучаються в результаті мобілізації інформаційної (маркетингової) компоненти.

Вивчення розподілу продукції підприємства, як системи, передбачає розгляд таких його атрибутів: системоутворюючих факторів, системно-значимих та системно-визначених властивостей елементів. Зважаючи на те, що елементами системи розподілу продукції є суб'єкти ринку, зв'язки між ними та їх економічні інтереси, а їх поєднання в маркетингову, логістичну та комерційну компоненти дає різні комбінації залучення елементів, розглядати формування системи розподілу продукції необхідно у динаміці станів її елементного складу, зміни якого лежать в основі організаційно-економічного механізму формування систем розподілу продукції.

При цьому всі елементи доцільно розглядати також в якості систем другого порядку, адже в них реалізується принцип адитивності та проявляється властивість емерджентності, тобто на мікрорівні (в межах підприємства) ми маємо справу з взаємодією із системою суб'єктів, які мають увійти до складу каналів збуту та сформувати канали розподілу продукції підприємства, а також з системою зв'язків між ними, реалізація яких має створювати умови для задоволення та розвитку економічних інтересів вказаних суб'єктів. Останнє доводиться тією обставиною, що структурні, кількісні та функціональні зміни у складі залучених суб'єктів сфери обігу можуть суттєво впливати на можливості мобілізації потенціалу підприємства, суттєво впливаючи на економічну ефективність виробництва та реалізації продукції, що буде доведено при розгляді аналітичних матеріалів, які стосуватимуться функціонування каналів розподілу продукції. В свою чергу, розвиток інфраструктури ринку спричиняє зрушення в економічних інтересах суб'єктів систем розподілу продукції. При цьому системно-значимими властивостями є спеціалізація суб'єктів сфери обігу продукції та сфери інфраструктурного обслуговування виробничо-комерційної діяльності та можливість їх залучення до певних систем розподілу продукції у відповідних економічних умовах, а системо-визначеними властивостями є ступінь реалізації економічних інтересів вказаних суб'єктів, а отже перспективи подальшого їх співробітництва з певним підприємством.



**Рис. 1. Формування системи розподілу продукції підприємства**

На рис. 1 проілюстровано три стани системи розподілу продукції підприємства, яка формується, виділені за критерієм складу та характеру зв'язків її елементів. При цьому найбільша кількість елементів характерна для першого з представлених станів, а найрозвинутіші та найпродуктивніші зв'язки обмеженої кількості елементів для третього. Слід звернути увагу також і на те, що канали збуту продукції оформлюються при переході від першого стану до другого, а канали розподілу від другого до третього. Це пов'язане, передусім, з тим, що на стадії первинного та комерційного пророблення цільової аудиторії споживачів, підприємство, власне, є зорієнтованим на досягнення певного рівня прибутковості шляхом виконання відповідних програм збуту своєї продукції, а вже на стадії логістичного пророблення актуалізуються цілі максимізації показників ефективності в певних комерційних умовах, що склалися, а отже, саме на цій стадії формування систем розподілу продукції остаточно оформлюються канали розподілу, раціональна комбінація яких і дозволяє підприємству не тільки досягати вказаних результатів, а й керувати їх динамікою.

На перший погляд може здатися, що для орієнтованого на результат успішного менеджменту підприємства достатньо наявності сформованих каналів збуту продукції, втім, лише системне управління розподілом продукції може забезпечити підприємству стабільне досягнення цілей своєї діяльності, адже саме в такий спосіб останнє буде здатне до ефективної мобілізації всіх своїх виробничих та комерційних можливостей.

Усунення або мінімізація на стадії організації збутової діяльності негативного впливу виявлених закономірностей на рівень економічної ефективності та фінансовий стан аграрного підприємства потребує дотримання певних принципів. Результати абстрактно-логічного аналізу особливостей збуту продукції аграрних підприємств дозволило виділити такі принципи: 1. Забезпечення керованого характеру результатів збутової діяльності підприємства. 2. Диференціація комбінації залучених каналів ринкового розподілу продукції. 3. Адаптивність системи збуту продукції.

Поєднання при формуванні та реалізації збутової політики підприємства вказаних принципів дозволить фактично усунути негативні прояви чинників зовнішнього середовища та значною мірою підвищити економічну ефективність основної діяльності. Принаймні, останнє дозволить збутовій стадії виробничо-комерційного циклу перейти з розряду найризикованіших для забезпечення адекватного завданням розвитку аграрного підприємства в розряд головних регуляторів економічної ефективності, а отже і створення умов для стабілізації розвитку.

#### **Література**

1. *Месель-Веселяк В.Я. Організаційно-економічні умови розвитку аграрного виробництва в Україні / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. - № 9. – 2010. – С. 3-12.*
2. *Остапенко Р.М. Стратегія розвитку виробничо-господарської діяльності аграрних підприємств / Р.М. Остапенко // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. Вип. 84. – Харків: ХНТУСГ. – 2009. –С. 233-238.*
3. *Музиченко А. С. Організаційно-економічний механізм стимулювання інноваційної діяльності в АПК / А.С. Музиченко, Л.М. Малюга // Економіка АПК. - № 11. – 2009. – С.38-43.*

**Роман КУРИЛЬЦІВ**

Львівський національний аграрний університет, м. Дубляни

### **КОНЦЕПЦІЯ «GOVERNANCE» ЯК ОСНОВА ЗМІНИ ПАРАДИГМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ**

Управління багато в чому визначає результати економічного та соціального розвитку, а також діяльності у сфері охорони земель. Неефективне управління веде до загострення економічних та екологічних питань, а це в свою чергу призводить до соціальних напружень та зниженню здатності вирішення спільних проблем.

Цілком резонно, що управління стоїть в центрі уваги політики уряду України, оскільки поза управлінням не існує і, власне, не може існувати будь-який процес розвитку економіки, в тому числі її надзвичайно важливої складової – землекористування. Необхідно розуміти, що сьогодні ми маємо не екологічну кризу в сфері використання та охорони земель, а кризу в управлінні землекористуванням.

Поява концепції "governance" характеризується зміною парадигми управління, яка мала місце на зламі тисячоліть та пов'язується багатьма науковцями з активізацією глобальних викликів, які постають перед людством: деградація навколишнього середовища, зменшення запасів природних ресурсів, бідність, глобальне потепління та збільшення кількості населення.

Суттєвою ознакою нового парадигмального шляху розвитку державноуправлінської системи В.М. Мартиненко вважає те, що суб'єктом формування та розвитку соціально-економічних процесів виступає суспільство як самоорганізована система, а державне управління є громадсько-правовим інструментом його сомоорганізації (самоуправління) [1]. Нова парадигма державноуправлінської системи формується на основі суб'єкт-суб'єктної людської взаємодії. В основу нової парадигми покладено модель державноуправлінської системи "людина-суспільство-держава" Це призводить до процесів, в ході яких держава втрачає статус єдиного суб'єкта реалізації